

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної
діяльності

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компоненту
ЕТНОГРАФІЧНЕ МУЗЕЙНИЦТВО ВОЛИНІ
підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «ЕТНОГРАФІЧНЕ МУЗЕЙНИМСТВО ВОЛИНІ»
підготовки бакалаврського освітнього рівня.

Розробник: Дмитренко Алла Адамівна, доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, кандидат історичних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(Надольська В. В.)

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 2 від 17 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Гаврилюк С. В.).

© Дмитренко А.А., 2025 р.

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 150 /5	Спеціальність 027 Музезнавство, пам’яткознавство	Рік навчання: 2-й
		Семестр: 4-й
		Лекції: 10 год.
	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Практичні (семінарські): 20 год.
Самостійна робота: 110 год.		
ІНДЗ : є	Освітній рівень бакалаврський	Консультації: 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання:	українська	Навчальний план 2024 р. зі змінами 2025 р.

II. Інформація про викладача

ППП: Дмитренко Алла Адамівна.

Науковий ступінь: кандидат історичних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри музезнаводства, пам'яткознаводства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: e-mail: dmytrenko.a@gmail.com

моб. телефон 0955893679 (вайбер)

Дні занять: див. електронний розклад <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус освітнього компонента «Етнографічне музейництво Волині» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня. Він спрямований на вивчення здобувачами вищої освіти процесів формування і розвитку етнографічного музейництва, його сучасних форм на території історичної Волині; процесів трансформації етнографічного музейництва у регіоні упродовж кінця XIX – початку XXI ст.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента: формування системних знань про особливості розвитку

етнографічного музейництва музейної справи на території історичної Волині та практичних навичок використання набутих знань у музеєзнавстві, екскурсознавстві та інших гуманітарних науках, екскурсійно-туристичній діяльності, культурно-освітньому процесі закладів культури; формування навичок здійснення самостійної дослідницької діяльності; розвиток мотивації здобувачів вищої освіти до професійного самовдосконалення в напрямі використання найновіших досягнень сучасного вітчизняного і зарубіжного музеєзнавства, пам'яткознавства.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Етнографічне музейництво Волині» є: засвоєння здобувачами вищої освіти передумов та закономірностей становлення та розвитку етнографічних музеїв історичної Волині; розуміння місця і ролі етнографічних музеїв в різні історичні періоди; напрямів і форм діяльності етнографічних музеїв; дослідження, музеєфікації й актуалізації етнографічними музеями нематеріальної культурної спадщини.

2. Soft skills. Вивчення освітнього компонента дозволить здобувачам освіти розвинути комунікативні навички, критичне та аналітичне мислення, креативність та ініціативність, уміння працювати в команді та організовувати спільну діяльність (планування музейних експедицій, підготовка експозицій, участь у культурно-освітніх програмах), міжкультурну компетентність, емоційний інтелект і толерантність у спілкуванні з носіями традицій, презентувати результати етнографічних досліджень і реалізовувати культурно-просвітницькі проекти в музейному середовищі.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усь ого	Лек ції	Пра кт/ Семі н	Са м. Ро б.	Ко нс.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. <u>Етнографічні музеї Волині кінця XIX – першої третини XX ст.</u>						
Тема 1. Становлення етнографічного музейництва на Волині (друга половина XIX – початок XX ст.)	28	2	4	20	2	Б ДС ІНДЗ/12
Тема 2. Особливості розвитку етнографічного музейництва Східної Волині у міжвоєнний період	27	1	4	20	2	УО, ДС, Б, Р, ІНДЗ/12
Тема 3. Особливості розвитку етнографічного музейництва Західної Волині у міжвоєнний період	20	1	2	15	2	УО, ДС, Б, Р, ІНДЗ/6
Разом за змістовим модулем 1	65	4	10	45	6	30 балів
Змістовий модуль 2. <u>Основні етапи розвитку етнографічного музейництва Волині другої половини XX – початку XXI ст.</u>						

Тема 4. Особливості розвитку етнографічного музейництва Волині у 1939–1980-х роках.	20	2	2	15	1	УО, ДС, Б, Р, ІНДЗ/6
Тема 5. Трансформація етнографічного музейництва Волині в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.	27	2	4	20	1	УО, ДС, Б, Р, ІНДЗ/12
Тема 6. Етнографічні музеї при закладах освіти.	19	1	2	15	1	УО, ДС, Б, Р, ІНДЗ/6
Тема 7. Роль етнографічних музеїв і відділів у дослідженні, музеєфікації й актуалізації нематеріальної культурної спадщини. Польова етнографія	19	1	2	15	1	УО, ДС, Б, Р, ІНДЗ/6
	75	6	10	65	4	30 балів
Робота на семінарських заняттях						60 балів (6 балів x 10занять)
Активна участь у роботі семінарських занять						5 балів
Відвідування і робота на лекційних заняттях						10 балів
Виконання завдань самостійної роботи						10 балів
ІНДЗ						15 балів
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Б – бесіда, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Вона включає як повністю самостійне засвоєння окремих тем ОК, так й опрацювання тем, які розглядаються під час аудиторної роботи. У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти опрацьовують та конспектують навчальну, наукову і довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і формування умінь та навичок, готуються до поточного і модульного контролю з ОК.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: передумови становлення етнографічного музейництва на історичній Волині
2	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Василь Кравченко – основоположник фольклорно-етнографічної школи Волині й етнографічного музейництва.
3	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: Етнографічна експозиція Музею Волині. Зробити порівняльну характеристику розвитку етнографічного музейництва на Східній і Західній Волині.
4	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: Доля етнографічного музейництва у 1939–1950-х рр.».

5	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: Етнографічний відділ Волинського краєзнавчого музею наприкінці XX – початку XXI ст.; Роль Олекси Ошуркевича у становленні і розвитку етнографічного відділу ВКМ.
6	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: Етнографічні музеї при закладах вищої освіти Волинської, Рівненської, Житомирської областей..
7	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання: Етнографічні експедиції.

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

Підготувати презентацію про: один з етнографічних відділів / музеїв, про фахівців музейників, що працюють / працювали в етнографічних музеях і відділах; про роль музеїв в дослідженні, музеєфікації й актуалізації нематеріальної культурної спадщини. Виступити з презентацією на семінарському занятті. Обсяг – 15–20 слайдів. Максимальна оцінка – 15 балів. Враховується зміст, структурованість презентації, дотримання академічної доброчесності, технічних вимог, вміння представити результати дослідження аудиторії.

IV. Політика оцінювання

При вивченні освітнього компонента «Історія музейної справи на Волині» застосовується поточний та підсумковий семестрові форми контролю. Також, передбачено обов’язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями та під час дискусій при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях, у формі написання рефератів, виконання тематичних тестових завдань, підготовки ІНДЗ.

При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну, наукову і довідкову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем курсу.

Відвідування занять є обов’язковим. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов’язковим є виконання індивідуальних завдань згідно зі встановленим викладачем графіком. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; плановірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на лекційних і семінарських заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань; повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені семінарські заняття. Навчання за індивідуальним графіком може бути організоване

за допомогою дистанційних технологій навчання, або в інший спосіб (електронний особистий кабінет здобувача, електронна пошта, доступні аудіокомунікаційні сервіси).

Недопустимими є: пропуски з неповажних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати усі навчальні завдання, завдання підсумкового контролю. У разі використання ідей, тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилань вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дотримуватись положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки».

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття з поважних причин та надав підтверджуючий документ, на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття (усно або у формі тестування) та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. Пропущені з поважних причин заняття відпрацьовуються у визначений час згідно затвердженого графіка.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн через Університетський портал – Office 365, за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайносвіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Загалом оцінювання здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки». Максимальну

кількість балів (100) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом:

1. Робота на семінарських заняттях (максимум 60 балів – 5 балів x 12 занять).
2. Активна участь у роботі семінарських заняттях (максимум 5 балів).
3. Відвідування і робота на лекційних заняттях (максимум 10 балів).
4. Виконання завдань самостійної роботи (максимум 10 балів).
5. Виконання ІНДЗ (максимум 15 балів).

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач фіксує у відомості суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Етнографічні музеї в системі українського музейництва.
2. Біля джерел формування етнографічного колекційного фонду.
3. Становлення етнографії як окремої наукової дисципліни і активізація етнографічних досліджень.
4. Комплектування етнографічних пам'яток у музеях України Харкова і Півдня України першій половині XIX ст.
5. Початок музейного колекціонування на Наддніпрянщині і Західній Україні.
6. Особливості розвитку етнографічного музейництва України у XIX ст.
7. Активізація етнографічних досліджень у 1860-х рр. Етнографічні пам'ятки в Музеї старожитностей при Харківському університеті.
8. Етнографічні пам'ятки Музей старожитностей Київського університету та Музею Василя Тарновського у другій половині XIX ст.
9. Етнографічна збірка музеїв Олександра Поля та Катерини Скаржинської (у II пол. XIX ст).
10. Київ – центр етнографічного музейництва України кінця XIX – початку XX ст.

11. Етнографічні музеї Харкова кінця XIX – початку XX ст. XII Археологічний з'їзд і влаштування етнографічної виставки у Харкові.
12. Створення музею у Катеринославі на початку XX століття. Етнографічні матеріали на виставці, приуроченій XIII Археологічному з'їзду.
13. Етнографічні матеріали в місцевих історичних та краєзнавчих музеях кінця XIX – початку XX ст.
14. Становлення етнографічного музейництва на західноукраїнських землях. Львівський міський промисловий музей та музей В. Дзедушицького.
15. Етнографічне музейництво наукових товариств Галичини кінця XIX – початку XX ст. Етнографічний музей при НТШ.
16. Етнографічна збірка Національного музею у Львові. І. Свенціцький.
17. Етнографічні, сільськогосподарські та промислові виставки на галицьких землях в кінці XIX – на початку XX століття і музейне будівництво.
18. Зародження етнографічного музейництва на Закарпатті і Буковині.
19. Особливості етнографічного музейництва другої половини XIX – початку XX століття.
20. Музейне законодавство України 1920-х – поч. 1930-х рр. (не треба).
21. Кабінет (Музей) антропології та етнології імені Федора Вовка.
22. Етнографічні структурні підрозділи в обласних та окружних (районних) музеях України у 20-30-х рр. XX ст.
23. Етнографічна діяльність провідних музейних осередків України у 20-30-х рр. XX ст.
24. Основні напрямки діяльності етнографічних музеїв та відділів у 1920-30-х рр.
25. Зміни у діяльності етнографічних музеїв на початку 1930-х рр.
26. Місцеві товариства і музеї на західноукраїнських землях у міжвоєнний період (1920–30-ті роки).
27. Етнографічне музейництво Львова у 1920–30-х рр.
28. Етнографічна музейна справа на Закарпатті і Буковині у 1920–30-х рр.
29. Реорганізація музеїв Західної України після возз'єднання західноукраїнських земель з Радянською Україною.
30. Негативні тенденції та труднощі розвитку етнографічного музейництва України (початок 30-х – кінець 50-х років).
31. Основні напрями розвитку сучасного етнографічного музейництва в УРСР.
32. Нові тенденції в розвитку етнографічного музейництва кінця XX – початку XXI ст.
33. Роль етнографічних колекцій у активізації сучасних етнографічних досліджень України.
34. Перші музейні заклади Волині.
35. Етнографічні дослідження Городоцького музею.
36. Етнографія Волинського центрального музею (Музей Товариства дослідників Волині).

37. Основні напрямки етнографічної діяльності Волинського науково-дослідного музею у Житомирі.
38. Роль місцевих музейних осередків Житомирщини у дослідженні традиційної культури краю.
39. Негативні тенденції в розвитку етнографічного музейництва Східної Волині у 1930-х рр.
40. Особливості формування етнографічної колекції Волинського музею Луцьку.
41. Внесок музеїв Рівного, Дубна, Острога і Ковеля в етнографічне вивчення краю у міжвоєнний період.
42. Етнографічні відділи у краєзнавчих музеях Волині.
43. Етнографічний відділ Волинського краєзнавчого музею.
44. Народознавчі музеї і світлиці у навчальних закладах Волині.
45. Організація науково-дослідницької етнографічної експедиції.
46. Типи етнографічних експедицій, розробка маршруту і складання календарного плану роботи.
47. Методика етнографічних досліджень.
48. Програми і запитальники.
49. Польова документація.
50. Польова та камеральна обробка етнографічного матеріалу.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Грабинська Л. Етнографічні музеї навчальних закладів Волинської області. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Етнографічне музейництво в Україні і на Волині*. Наук. зб. Вип. 61: Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27–28 квітня 2017 року, м. Луцьк / Упоряд. Є. І. Ковальчук, Л. А. Мірошніченко-Гусак. Луцьк, 2017. С. 8–12.
2. Дмитренко А. Збірка кераміки і гончарських пристосувань в Музеї Волині у міжвоєнний період : комплектування та предметний склад. *Волинський музей : історія і сучасність*. Наук. зб. Вип. 6 / Упоряд. Є. Ковальчук, М. Мігас. Луцьк, 2019. С. 23–30.
3. Дмитренко А. Становлення етнографічного музейництва на Волині. *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Вип. IV. Рівне: Волинські обереги, 2006. С. 38–43.

4. Дмитренко А. Історико-етнографічні експедиції як форма комплектування музейних фондів, вивчення етнокультурної спадщини та підготовки студентів спеціальності «Музеєзнавство, пам'яткознавство». *Науковий збірник Закарпатського музею народної архітектури та побуту*. Вип. 7: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Музей як науковий, культурно-освітній та комунікативний простір», присвячений 50-річчю Закарпатського музею народної архітектури та побуту. Ужгород: В-во Олександри Гаркуші, 2020. С. 112–118.

5. Дмитренко А. Особливості архівування матеріалів етнографічних експедицій у Музеї етнографії Волині та Полісся при ВНУ імені Лесі Українки. *Проблеми й перспективи розвитку інформаційної, бібліотечної та архівної справи: матеріали доповідей учасників XII Міжвузівського науково-практичного семінару* (м. Луцьк, 05 груд. 2024 р.) / упоряд.: О. І. Кушпетюк, Н. Г. Конон, Н. В. Ляшук. Луцьк : Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна», 2024. Вип. 12. С. 50–56. URL : https://lutsk.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/Zbirnuk_%D0%86%D0%91%D0%90%D0%A1_2024.pdf

6. Дмитренко А. Особливості становлення і розвитку Музею історії сільського господарства Волині в селищі Рокині Волинської області (до 45-річчя з часу створення). *Музей як центр розвитку культури і науки*. Матеріали II Міжнародної наукової інтернет-конференції 25 жовтня 2024 року. Переяслав, 2024. С. 36–49.

7. Ковальчук Є. Музеї Волині в комплектуванні і дослідженні етнографічних матеріалів. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Народна культура і музеї* : наук. зб. Вип. 44 : матеріали Четвертої всеукр. наук.-етнограф. конф., присвяченої 80-річчю від дня народження Олекси Ошуркевича (м. Луцьк, 16–17 квіт. 2013 р.) / упоряд. : Є. І. Ковальчук, Л. А. Мірошніченко-Гусак. Луцьк, 2013. С. 77–82.

8. Мірошніченко-Гусак Л. Діяльність етнографічного відділу Волинського музею у 1929–1939 рр. *Гілея : науковий вісник* : зб. наук. пр. Київ, 2019. Вип. 143 (№ 4). Ч. 1. Історичні науки. С. 125–129.

9. Мірошніченко-Гусак Л. Етнографічна колекція пам'яток Волинського краєзнавчого музею : основні типологічні групи. *Науковий вісник СХУ імені Лесі Українки*. Серія : Історичні науки. № 7. Луцьк, 2019. С. 166–172.

10. Мірошніченко-Гусак Л. Етнографічний напрям діяльності Волинського краєзнавчого музею у 1939–1898 роках. *Емінак : науковий щоквартальник*. 2018. № 3 (23) (лип. – верес.). Т. 2. С. 131–137.

11. Мірошніченко-Гусак Л. Польові етнографічні дослідження як складник формування збірки Волинського краєзнавчого музею. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія : Історичні науки. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. № 13 (338). С. 151–156.

12. Мірошниченко-Гусак Л. Становлення відділу етнографії та народних промислів Волинського краєзнавчого музею. *Молода наука Волині : пріоритети та перспективи досліджень* : матеріали Х Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і аспірантів (м. Луцьк, 17–18 трав. 2016 р.). У 3 т. Луцьк : Терен, 2016. Т. 3. С. 118–121.

13. Муравська С. Етнографічні музеї вищих навчальних закладів України. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Народна культура і музеї*: Наук. зб. Вип. 44. Луцьк: Волинські старожитності, 2013. С. 86–89.

14. Надольська В. Майстер-класи як інтерактивна форма роботи з відвідувачами в етнографічних музеях. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Етнографічне музейництво в Україні і на Волині*. Наук. зб. Вип. 61: Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27–28 квітня 2017 року, м. Луцьк / Упоряд. Є. І. Ковальчук, Л. А. Мірошниченко-Гусак. Луцьк, 2017. С. 38–42.

15. Рябчикова Ф. До питання формування етнографічної колекції Волинського центрального музею (1921–1923 рр.). *Минуле і сучасне Волині та Полісся: Роде наш красний*. Зб. наук. пр. Вип. 24. Луцьк: МП «Пульс», 2007. С. 147–151.

16. Рябчикова Ф. Музеєфікація в етнографічному музейництві: нові тенденції. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Етнографічне музейництво в Україні і на Волині*. Наук. зб. Вип. 61: Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27–28 квітня 2017 року, м. Луцьк / Упоряд. Є. І. Ковальчук, Л. А. Мірошниченко-Гусак. Луцьк, 2017. С. 47–50.

17. Скрипник Г. Етнографічні музеї України. Київ: Наукова думка, 1989.

18. Стецюк О. В., Склярська О. І. Етнографічні музеї як популярні туристично-краєзнавчі дестинації України. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 2 (20). <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/9683/9736>.

19. Українець А., Пархоменко Т. Комплектування етнографічної колекції Рівненського обласного краєзнавчого музею. *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Вип. IV. Рівне: Волинські обереги, 2006. С. 32–37.

Інтернет-ресурси

1. Житомирський краєзнавчий музей. URL: <http://kraymuz.zt.ua/>.

2. Музей історії сільського господарства Волині – скансен. Рокині URL : <https://www.facebook.com/volynskansen/>

3. Музей під відкритим небом, скансен, Рокині. URL : https://www.instagram.com/skansen_volyn.

4. Музейний простір Волині. URL: <https://volyn-museum.com.ua/>.

5. Рівненський обласний краєзнавчий музей. URL: <https://old.museum.rv.gov.ua/naukovi-zapiski/>.

6. Сарненська міська територіальна громада. КЗ «Сарненський історико-етнографічний музей». URL : <https://sarny-rada.gov.ua/diyalnist/kultura-i-sport/kultura-gromadi/merega-zakladiv/9603-kz-sarnenskiy-istoriko-etnografinchij-muzej.html>.

7. Сарненський історико-етнографічний музей . URL : https://www.facebook.com/SarnyMuseum/?locale=uk_UA.